

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

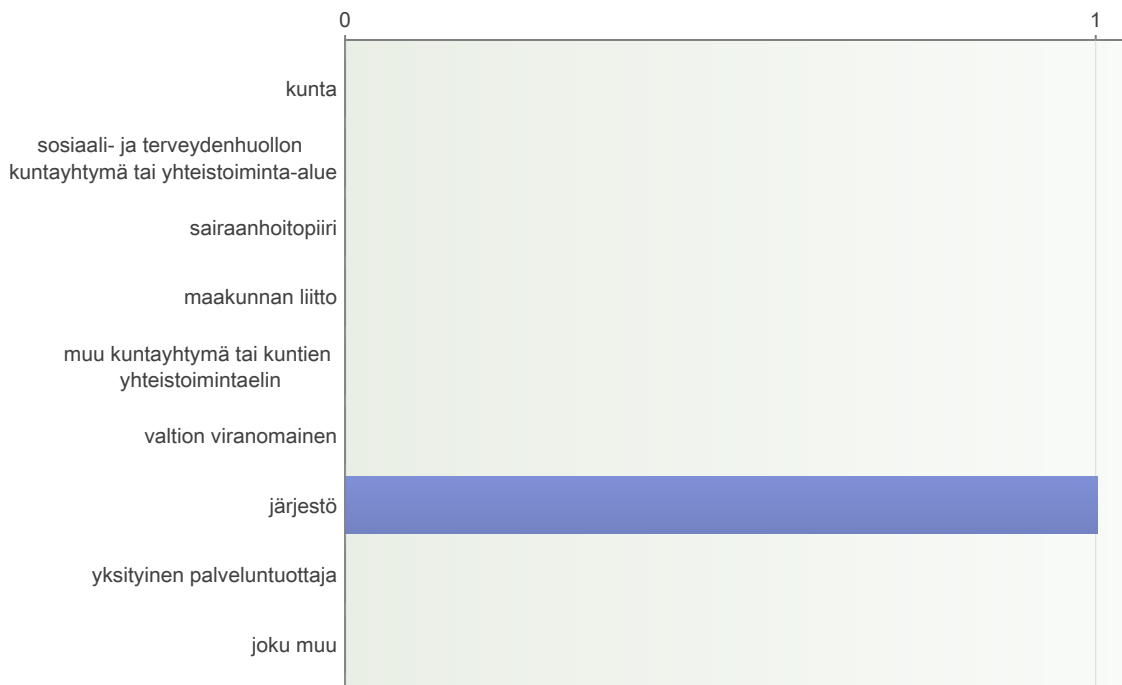
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto r.y. VALLI	Marja Vuorinen	Virpi Dufva virpi.dufva@valli.fi 050 365 4664	13.12.2017	Liittotoimikunta

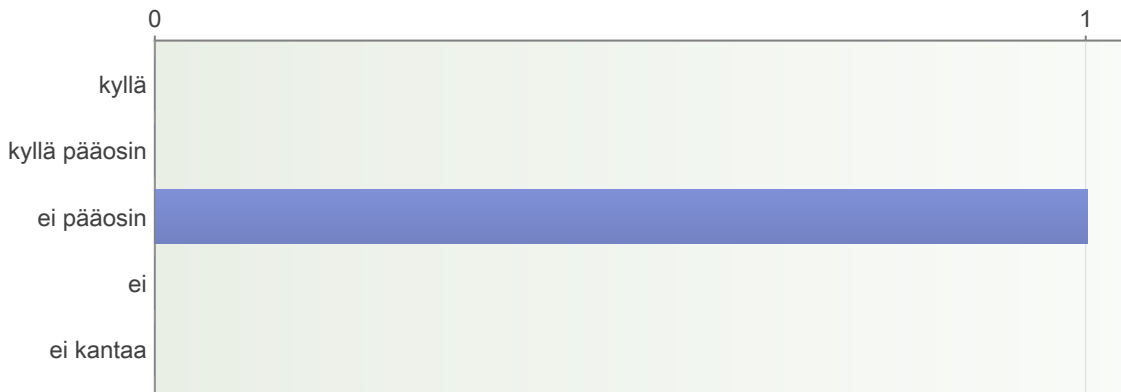
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palvelujärjestelmän tulisi olla toimivin ennen kaikkea paljon ja pitkäaikaisesti palveluja tarvitsevan ihmisen näkökulmasta. Tämä tarkoittaa vahvaa panostusta perustasolle, sekä hyvin toimivaa palveluintegraatiota. Vanhojen ihmisten näkökulmasta tämä on erityisen keskeistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon hyvä yhteen toimiminen on yksi haavoittuvassa asemassa ja paljon palveluja tarvitsevan ihmisen kannalta olennaisimpia asioita järjestelmän toimivuudessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon hyvin yhteen toimivuus auttaa myös kaventamaan väestön terveyseroja. Sosiaali- ja terveydenhuollon integraation puutteellinen toteutuminen on ollut yksi keskeisimmistä asioista, jonka kohdalla palvelujärjestelmä vaatii uudistusta. Esitetty malli ei edistä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota vaan päinvastoin hankaloittaa sitä, eikä siltä osin vastaa palvelujärjestelmän uudistamisen tarpeisiin.

Esitetyllä mallilla ei ole edellytyksiä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Paljon ja pitkäaikaisesti palveluja käyttävien ihmisten palvelutarpeet tulee huomioida nykyistä paljon paremmin.

Hallituksen uudessa esityksessä palveluiden yhtiöittämisspakko on poistettu, mikä on hyvä. Asiakassetelin käyttö maakuntia velvoittavasti on kuitenkin ongelmallista.

Valli ry esittää, että asiakassetelin osalta esitys valmistellaan uudelleen ja sen käyttöönotossa edetään vaiheittain. Keskeisintä on saada uudistus toimimaan perustasolla ja vahvistaa perustason sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota.

Palvelujärjestelmän tulisi olla toimivin ennen kaikkea paljon ja pitkäaikaisesti palveluja tarvitsevan ihmisen näkökulmasta. Tämä tarkoittaa vahvaa panostusta perustasolle, sekä hyvin toimivaa palveluintegraatiota. Vanhojen ihmisten näkökulmasta tämä on erityisen keskeistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon hyvä yhteen toimiminen on yksi haavoittuvassa asemassa ja paljon palveluja tarvitsevan ihmisen kannalta olennaisimpia asioita järjestelmän toimivuudessa. Sosiaali- ja terveydenhuollon hyvin yhteen toimivuus auttaa myös kaventamaan väestön terveyseroja. Sosiaali- ja terveydenhuollon integraation puutteellinen toteutuminen on ollut yksi keskeisimmistä asioista, jonka kohdalla palvelujärjestelmä vaatii uudistusta. Esitetty malli ei edistä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota vaan päinvastoin hankaloittaa sitä, eikä siltä osin vastaa palvelujärjestelmän uudistamisen tarpeisiin.

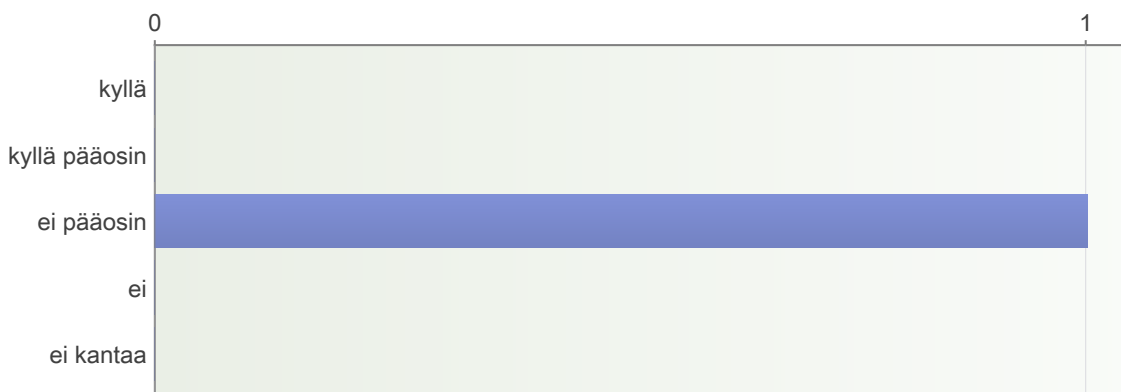
Esitetyllä mallilla ei ole edellytyksiä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Paljon ja pitkäaikaisesti palveluja käyttävien ihmisten palvelutarpeet tulee huomioida nykyistä paljon paremmin.

Hallituksen uudessa esityksessä palveluiden yhtiöittämissä pakko on poistettu, mikä on hyvä. Asiakassetelin käyttö maakuntia velvoittavasti on kuitenkin ongelmallista.

Valli ry esittää, että asiakassetelin osalta esitys valmistellaan uudelleen ja sen käyttöönotossa edetään vaiheittain. Keskeisintä on saada uudistus toimimaan perustasolla ja vahvistaa perustason sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

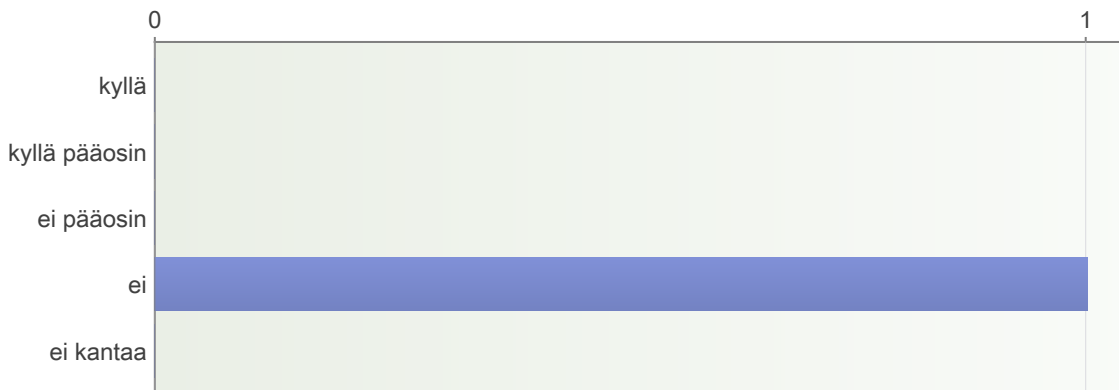
Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnoksessa on vahvistettu asiakassuunnitelman roolia ja sitovuutta ja tämä on myönteistä ja vahvistaa asiakkaan roolia. Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti voivat parhaimmillaan olla vanhusten kannalta hyviä ratkaisuja.

Tällä hetkellä asiakkailla ei ole olemassa tosiasiallisia mahdollisuuksia vertailla palveluja, koska vertailukelpoista tietoa palvelutuottajista ei ole olemassa ja palvelutiedon saaminen vertailukelpoiseen muotoon tulee viemään useita vuosia. Tällä hetkellä monissa palveluissa ainoa asiakkaan saama tieto on palveluun pääsyn jonotusaika, joka palvelee yksittäisen palvelutapahtuman hankinnassa, mutta on monen palvelun osalta asiakkaan valinnan kannalta täysin riittämätön ja epäolennainen. Tärkein tavoite kansalaisen kannalta tulee olla perustason palveluiden vahvistaminen.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Nyt ehdotettu malli sopii parhaiten ihmiselle, joka tarvitsee palveluja vain vähän. Paljon pitkäaikaisia palveluja tarvitsevalle ihmiselle ehdotettu malli on monimutkainen ja vaikeasti hahmottuva.

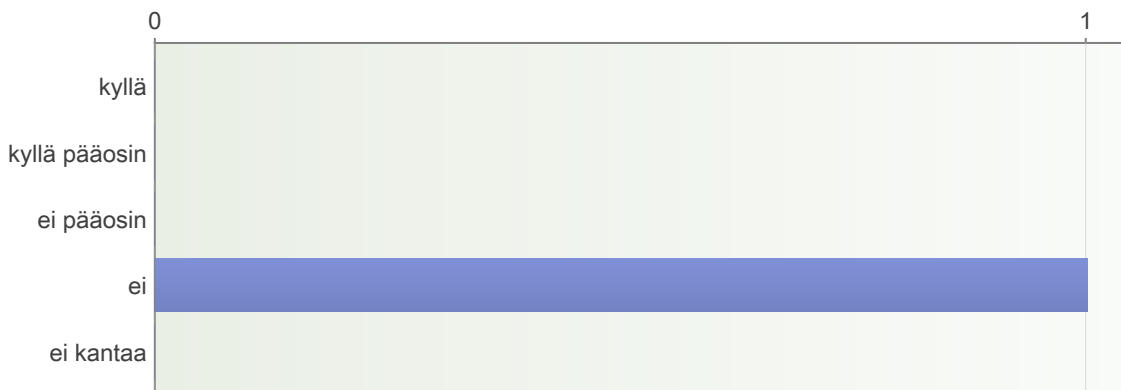
Valinnanvapauden toteuttamisessa olisi edettävä vaiheittain. Tällä hetkellä ei ole olemassa valmista tietopohjaa eikä tietojärjestelmiä, joita tarvitaan esitetyn mallin toteutumiseksi. Riskit järjestelmän käyttöönotosta yhdellä kertaa ilman prosessin vaiheistusta, ovat ennennäkemättömät. Tällä hetkellä lain edellyttämät tietojärjestelmät ja vertailukelpoiset tiedot palveluista puuttuvat kokonaan, ja uudistuksen läpivienti esitetyllä aikataululla on erittäin riskialtis yritys. Toimivat tietojärjestelmät ovat erittäin keskeisessä asemassa ja niiden kehittäminen on välttämätöntä.

Sellaisten asiakkaiden kohdalla, jotka tarvitsevat asumispalveluja (vanhat ihmiset, vammaiset ihmiset) on ensiarvoista, että asiakkaalla on oikeus asua mahdollisimman lähellä omaisiaan ja läheisiään. Suuri osa vanhoista ihmisistä tarvitsee myös tukea ja ohjausta valinnan tekemiseen.

Palveluvalikoima on ja tulee käytännössä olemaan hyvin erilainen eri puolilla maata. Pohjois-Suomessa ja syrjäseuduilla ei käytännössä valinnanmahdollisuuksia ole.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

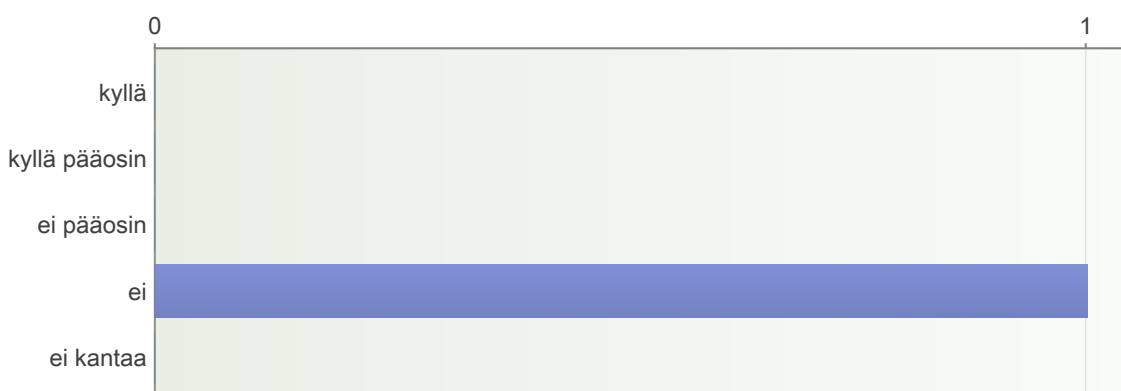
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty malli ei vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon integraation haasteisiin. Esitetty malli siten vastaa yhteen uudistuksen perusteena olleeseen perushaasteeseen -sosiaali- ja terveystalouden parempaan integraatioon, jota varten koko uudistusta ryhdyttiin alun perin tekemään. Sote-keskusten sosiaalihuollon ohjaus ja neuvonta ei tähän integraatioon ole riittävä vastaus. Vaikka sote-keskuksissa ei voida tehdä viranomaispäätöksiä, niiden on pystyttävä tarjoamaan asiakkaalle enemmän apua vaikeissa elämäntilanteissa, kuin mitä nykyiset terveyskeskukset ja esitetty sotekeskusmalli tarjoaa, jotta asiakkaan juoksuttaminen luukulta toiselle saadaan vähenemään.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

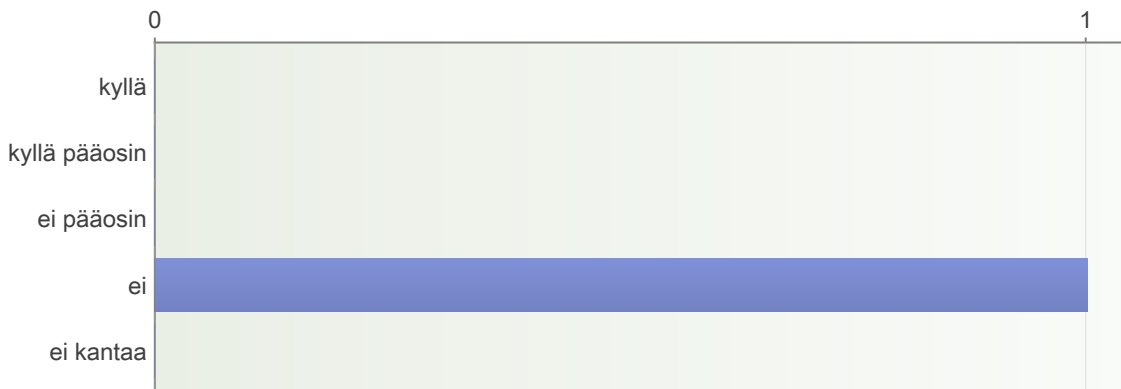
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluiden vertikaalinen ja horisontaalinen integraatio on vuosikymmeniä kaikissa selvityksissä todettu yhdeksi keskeisimmiksi asioiksi, joiden on toteuduttava hyvin toimivassa järjestelmässä. Lukuisien eri vuosina tehtyjen asiantuntija-arvioiden ja selvitysten mukaan nämä ovat ne kaksi asiaa, joiden toteutuminen olisi yksi keskeisimmistä asioista asiakkaan kannalta. Nyt esitetty malli ei korjaa kumpaakaan ongelmaa. On ilmeinen riski, ettei sotekeskuksiin saada esitetyllä mallilla riittävästi sosiaalialan ohjausta ja neuvontaa. Jotta asiakkaan kannalta palveluintegraatio toteutuisi, sote-keskusten sosiaalipalvelujen tarjontaa on lisättävä. Esitetty malli ei myöskään vastaa hankalaan perus- ja erityistason integraatiotarpeeseen.
Alle 20 % väestöstä käyttää sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksista eri arvioiden mukaan n. 80%. Esitetty lakiuudistus ei paranna tämän väestöryhmän tilannetta eikä heidän palvelujensa integraatiota. Poikkeuksena tämän väestöryhmän kohdalla voi olla henkilökohtainen budjetti, jos sen korvaustasot päätetään sellaisiksi, että budjetti tosiasiasa mahdollistaa tarvittavien palveluiden hankkimisen. Myös asiakasseteliin sisältyy mahdollisuuksia edellyttäen, että asiakassetelin taso on sellainen, että se riittää kattamaan laadukkaasta palvelusta aiheutuvat tosiasialliset kustannukset. Asiakassetelin käyttöönottoon sisältyy kuitenkin niin paljon ongelmia, että se käyttöönotto on vaiheistettava. Mm. asumispalveluiden osalta pilotointia on jatkettava pidempään, jotta kokeilujen tuloksia ehditään asiallisesti arvioida.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

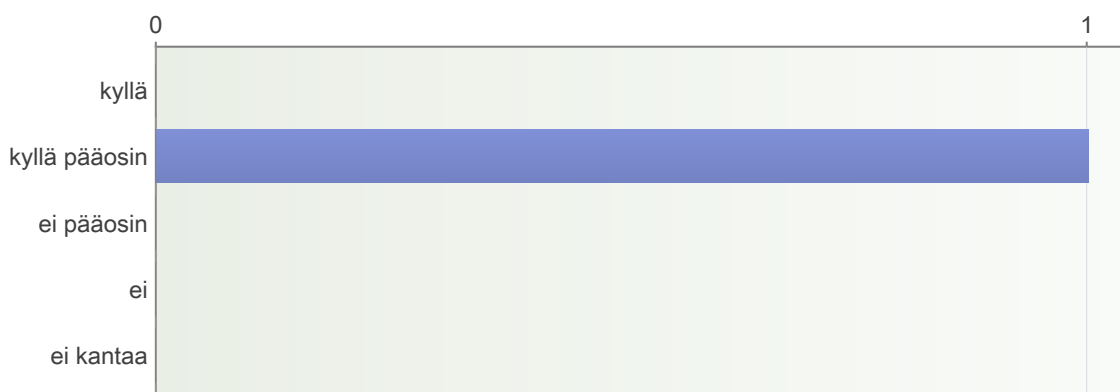
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien palvelustrategia on tässä suhteessa olennainen. Palveluketjujen on oltava toimivia.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

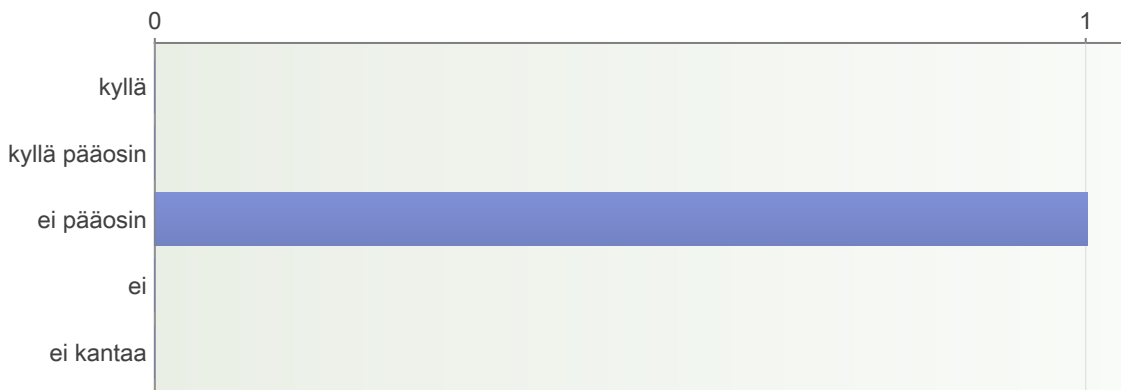
- Kilpailu asiakkaista, etenkin vähän palveluja käyttävistä asiakkaista, tulee synnyttämään uusia palveluinnovaatioita ja toimintatapoja.
Järjestöillä voidaan tässä nähdä mahdollisuuksia. Palveluinnovaatiot voivat mahdollistaa uusia palvelutuotannon tapoja.

On ennakoitavissa, että vähän palveluja käyttävien asiakkaiden tarpeisiin tulee syntymään esim erilaisia sähköisiä ratkaisuja, jotka ovat tuottajalle edullisia ja vähän palveluja tarvitsevalle toimintakykyiselle aikuiselle asiointia helpottavia ja käteviä. On kuitenkin ennakoitavissa, että järjestelmä tulee keskittämään markkinoita suurille toimijoille ja tämä keskittyminen ei kannusta kehittämään paljon palveluja tarvitseville asiakkaille uusia palveluinnovaatioita. Pitkälle keskittyneillä markkinoilla tuottajille ei välttämättä synny kannusteita innovaatioihin. Palvelutuottajilla ei ehdotetussa lakiluonnoksessa myöskään ole mitään erityisiä kannustimia palveluinnovaatioiden leviämiseen tuottajalta toiselle.

Käytännössä sote-keskusten terveyspalveluiden valikoima on niin laaja, että vain muutamilla suurimmilla terveysalan toimijoilla on mahdollisuus ylläpitää sote-keskuksia. Tämä tulee keskittämään markkinoita isoille terveyspalveluyrityksille. Vaadittavien terveyspalveluiden laajuuden takia ei ole ennakoitavissa, että järjestö- tai säätiötaustaisilla toimijoilla olisi mahdollisuutta ylläpitää sotekeskuksia. Esitys jättää huolen resurssien riittävydestä kehittämistoimintaan tulevaisuudessa.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

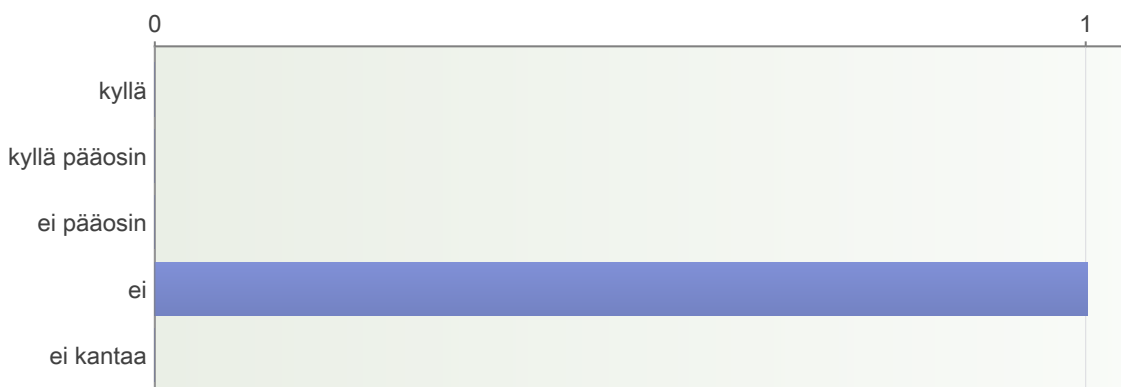
Vastaajien määrä: 1

-

Rahoitusmallin on oltava sellainen, että se ei ohjaa ylikompensaatioihin eikä osaopimointeihin. Nykyisessä ehdotuksessa ylikompensaation vaara on etenkin maksettavissa kapitaatiokorvauksissa, jotka houkuttelevat hankkimaan asiakkaaksi vain vähän palveluja käyttäviä asiakkaita. On ennakoitava, että palvelukysyntä kasvaa, ja että kustannukset kasvavat, koska maakunnan on ylläpidettävä valmiusvelvoitteen takia päällekkäisiä järjestelmiä. Esim vaativan hoidon ja vaativien sosiaalipalvelujen keskittämistä saatavia hyötyä ei myöskään tulla saavuttamaan tilanteessa, jossa osa maakunnista on varsin pieniä. Keskeistä on, että kaikki ihmiset saavat tarvitsemansa hoidon ja palvelun.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvuluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluvalikoima on terveyspalveluiden osalta laaja, mutta sosiaalihuollon palvelujen osalta olematon. Käytännössä sote-keskukset muodostuvat terveyskeskuksiksi, joita tulevat vaivaamaan samat ongelmat kuin nykyisiä terveyskeskuksia – asiakkaalla ei ole mahdollisuutta saada kätevästi ja tarpeenmukaisesti tarvitsemiaan sosiaalipalveluja ja ohjausta vaan hän joutuu edelleen asioimaan sote-keskuksen lisäksi asioineen useissa eri pisteissä eikä sote-keskuksen työntekijöillä (esim. lääkäreillä ja hoitohenkilöstöllä) ole tukenaan moniammatillista ja -toimijaista työryhmää johon kuuluisi myös sosiaalihuollon ammattihenkilöstöä. Tämä tarve korostuu asiakkaiden kohdalla, joilla on vammaishuollon-, päihde- ja mielenterveystyön konsultaatiotarpeita. Tällaisia ihmisiä on enenevässä määrin myös ikääntyneessä väestössä, jotka muodostavat suuren osan nykyisten terveyskeskusten asiakkaissa. Soteuudistuksen tulisi mahdollistaa heidän vammaispalvelujen-, päihde- ja mielenterveyspalvelujensa tarpeen konsultaatiot sekä neuvonnan ja ohjauksen. Tämä nopeuttaisi asiakkaan hoitoon ja tuen piiriin pääsemistä ja vahvistaisi perustason toimintaa. Erityisesti vanhojen ihmisten palvelutarve vaatii moniammatillista työtä.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

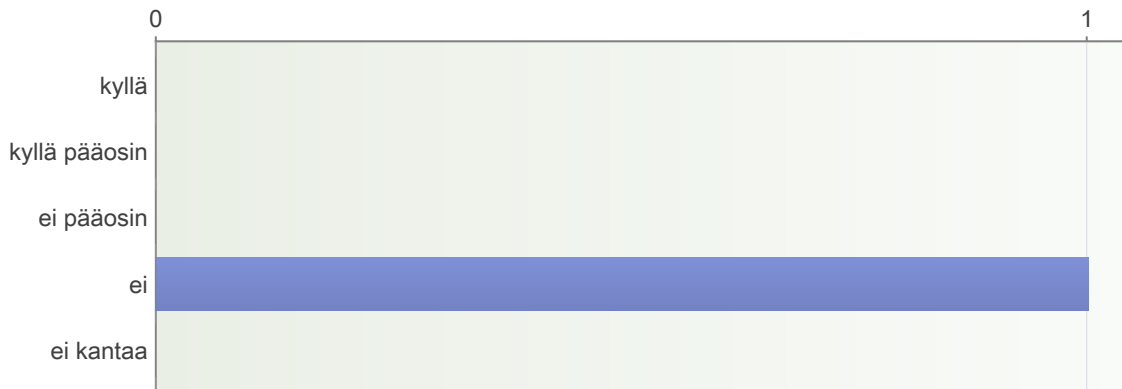
Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

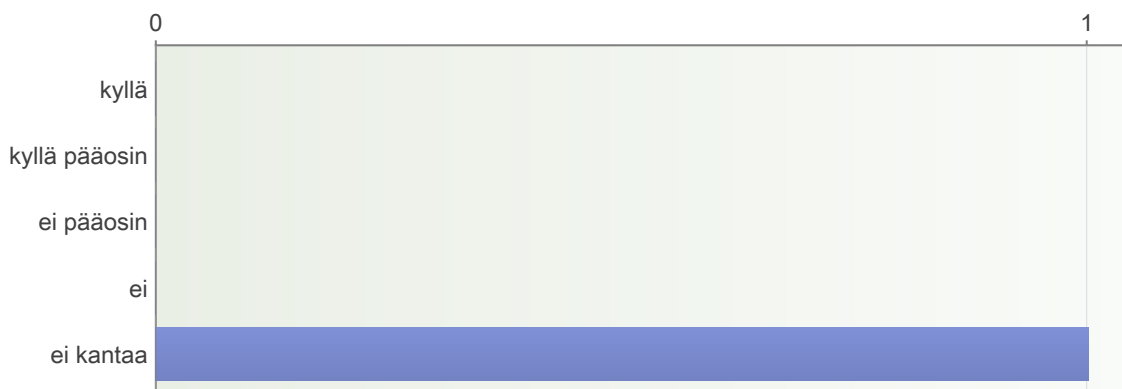

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

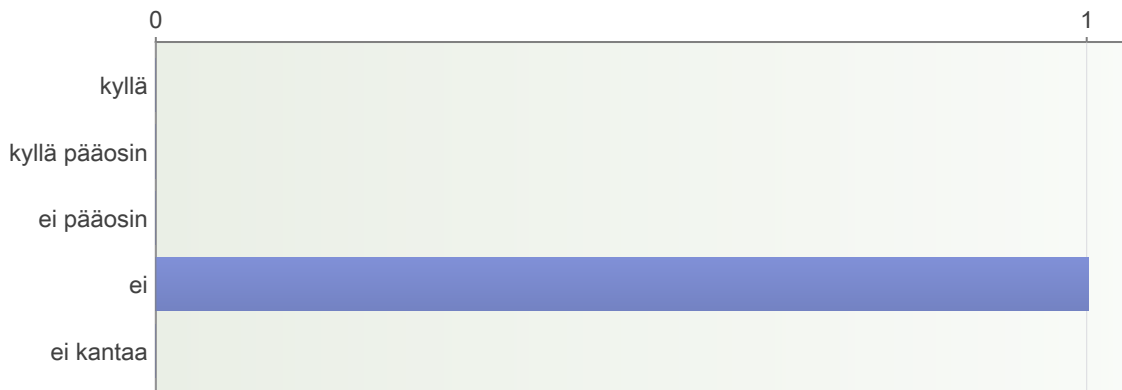

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

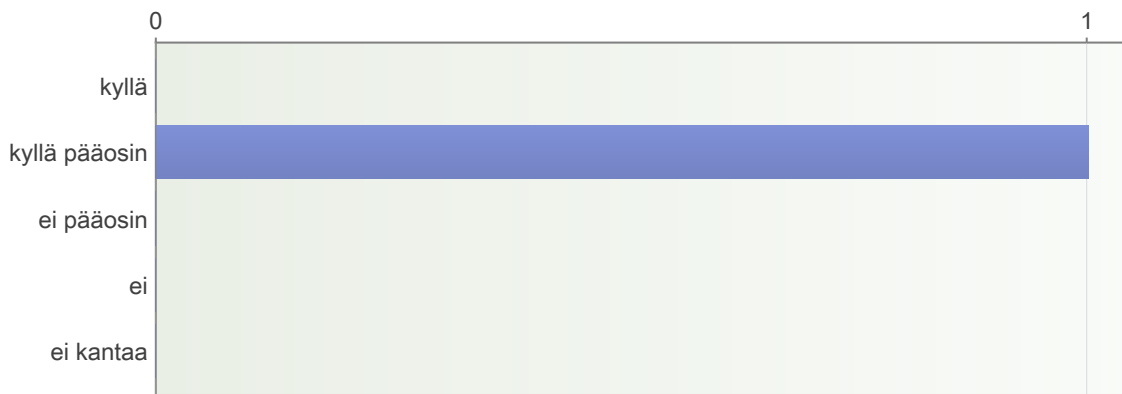
30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksen yksi kannatettava tavoite on perustason vahvistaminen. Tämän johdosta sote-keskuksissa on oltava riittävä sosiaalihuollon työpanos, vaikka hallintopäätöksiä ei voisi tehdä. Sosiaalityön työpanokseksi ei riitä kiertävä osa-aikainen sosiaalihuollon ammattihenkilö.
Etenkin monia palveluja tarvitsevien haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden kohdalla olisi tärkeää, että asiakkaan saamat kaikki palvelut ja eri etuudet arvioidaan yhtenä kokonaisuutena.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

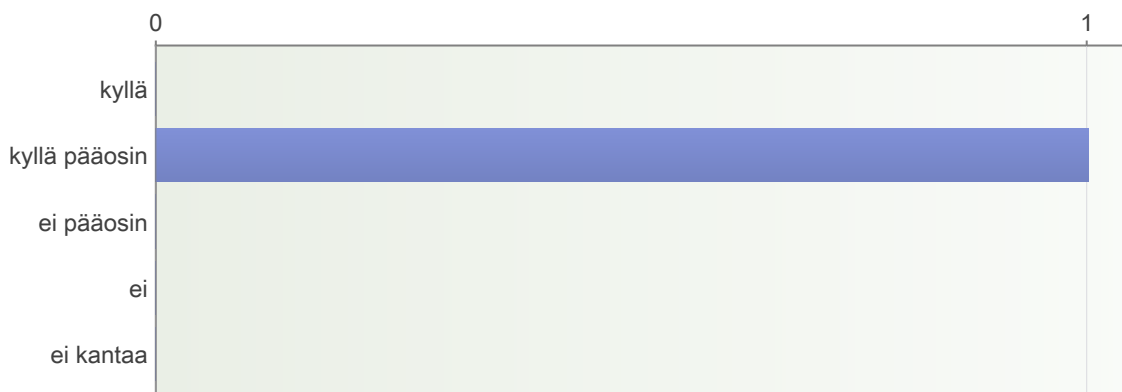

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

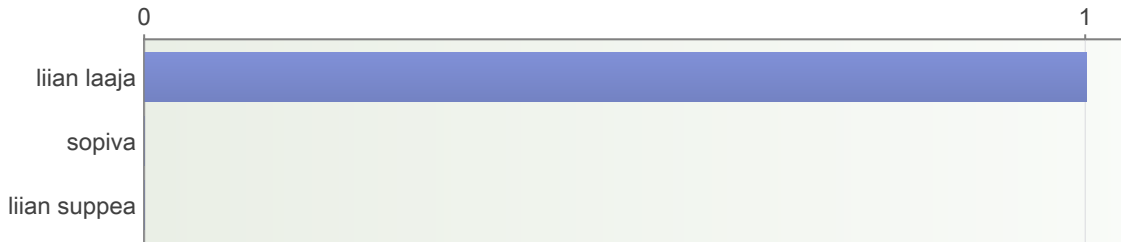

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

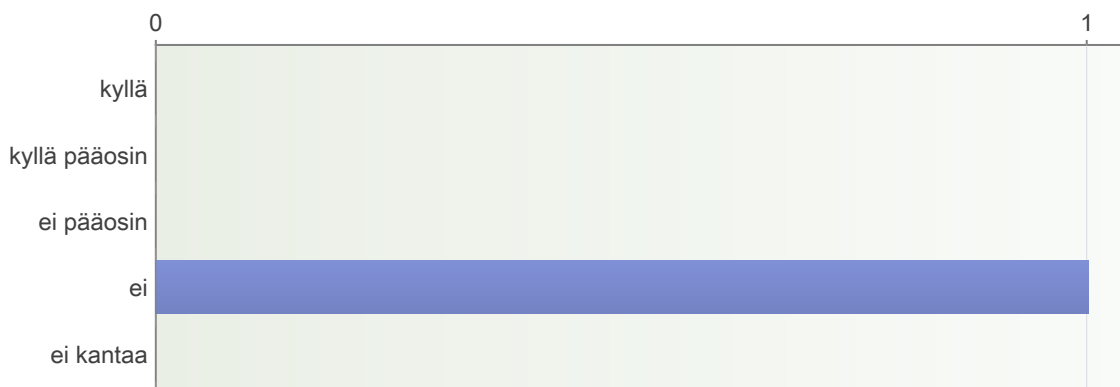
-

Asiakassetelin kohdalla keskeisintä on asiakassetelin taso. Asiakassetelin on oltava tasoltaan sellainen, että asiakkaalla on mahdollisuus saada asiakassetelillä asiallinen palvelu ilman, että hän tosiasiasa joutuu aina maksamaan palveluistaan asiakassetelin lisäksi. Asiakassetelin kohdalla keskeistä on, että asiakasseteli on toimiva ei ainoastaan yksittäisissä kertaluontoisissa palveluissa (leikkaukset yms.) vaan että asiakasseteli on toimiva myös pitkäkestoisissa monimuotoisissa palvelutarpeissa. Tällainen pitkäkestoinen monimuotoinen palvelutarve on esim. ihmisellä, jonka tarvitsee asumis-, kuntoutus- ja hoivapalveluja vuosien ajan. Asiakassetelin taso on mitoitettava niin, että sillä on mahdollista maksaa realistiset todelliset kustannukset. Setelin taso ei voi olla tarjouskilpailuun perustuva.

Koska tällä hetkellä ei ole olemassa valinnanvapauslakiesityksen edellyttämiä tietojärjestelmiä eikä asiakkaan valinnan perusteiksi tarvittavia vertailukelpoisia kuvauksia palveluista, asiakasseteli tulisi ottaa käyttöön vaiheittain. Tämä vaatii lainsäädännön uudelleen valmistelua asiakassetelin osalta.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

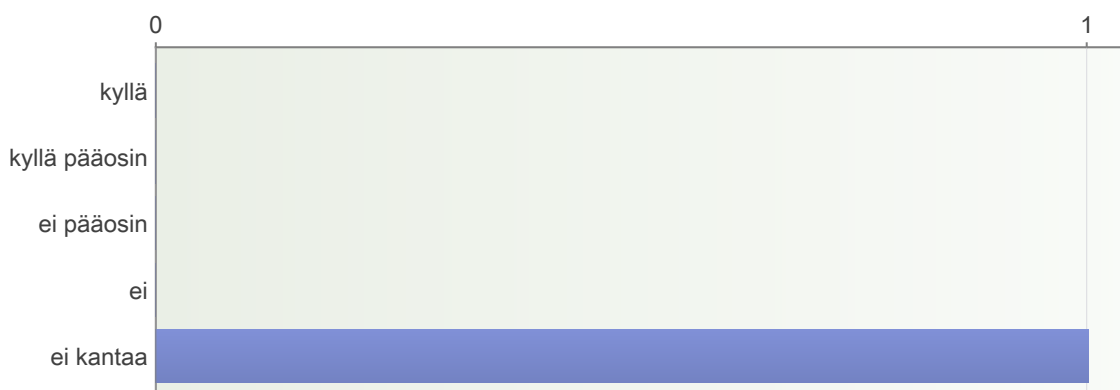
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksien käyttöönotto erittäin nopealla aikataululla ilman, että vaadittavat tietojärjestelmät ja rakenteet ovat valmiina, sisältää kansalaisen kannalta suuren riskin. Liikelaitoksen mahdollisuuksia turvata kustannustehokkaasti riittävät palvelut on sen johdosta täysin mahdoton arvioida eikä esitetyille kustannussäästöille ole olemassa perusteita.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

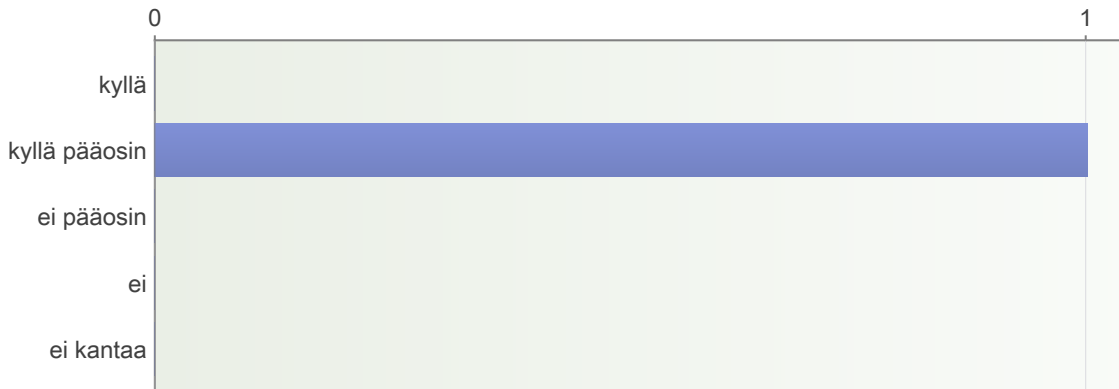

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

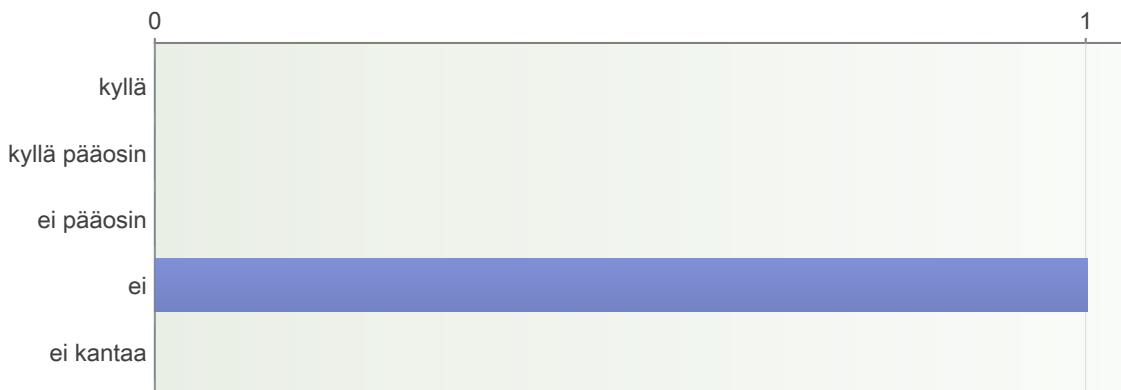
- Asiakasseteli on tarkoitus ottaa käyttöön laajasti sosiaalihuollon palveluissa. Erityisesti asumispalveluissa on ehdottoman tärkeää, että ihmisen omia vaikutusmahdollisuuksia palveluihinsa lisätään. Monia palveluja ja pitkäaikaisia palveluja tarvitsevat asiakkaat ovat riippuvaisia objektiivisesta asiantuntevasta palveluohjauksesta ja neuvonnasta. On ensiarvoista, että palveluohjaus on puolueetonta eikä palvelutuottajan intresseistä lähtevää. Oikea-aikaiset riittävät palvelut on turvattava kaikille varallisuudesta riippumatta.

Olennaisimpia asioita on asiakassetelin taso. Setelin taso on oltava sellainen, että se mahdollistaa tarpeenmukaisen laadukkaan palvelun hankkimisen. Asiakkaan on myös selkeästi tiedettävä, mitkä palvelut kuuluvat asiakassetelin piiriin ja mistä palveluista tuottaja tulee perimään ylimääräisen korvauksen.

Ensiarvoisinta on asiakasseteli, jonka tason on oltava sellainen, että se mahdollistaa tarpeenmukaisen palvelun hankinnan. Asiakkaalla on kuitenkin oltava myös mahdollisuus halutessaan ostaa ylimääräisiä palveluja. Kotitalousvähennyksen säilyminen on myös tärkeää, jotta asiakkaalla on mahdollisuus käyttää tähän kotitalousvähennystä.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

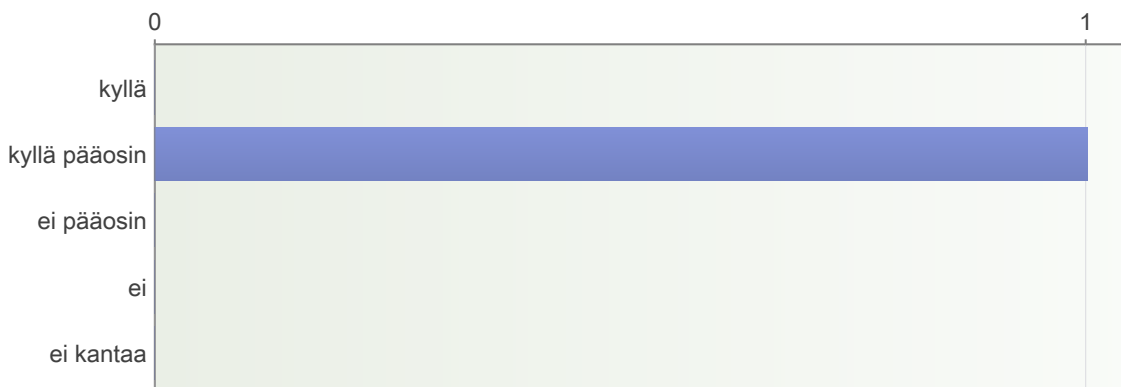
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan velvoite asiakassetelien käyttöön estää maakuntaa käyttämästä omaa harkintaa palvelukokonaisuuden järjestämisessä.
Julkiselle toimijalle kasautuu valvontatehtäviä, koska valvontaviranomaisen on valvottava, että asiakassetelin käyttö ei vaarana maakunnan lakisäateisten tehtävien hoitoa. Julkisen toimijan roolin muuttuminen erilaisten sopimuskumppanien valvojaksi ja valvonnan väistämätön korostuminen ei edistä kumppanuussuhteita ja on sikäli historiassa taaksepäin menemistä sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen suhteen.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

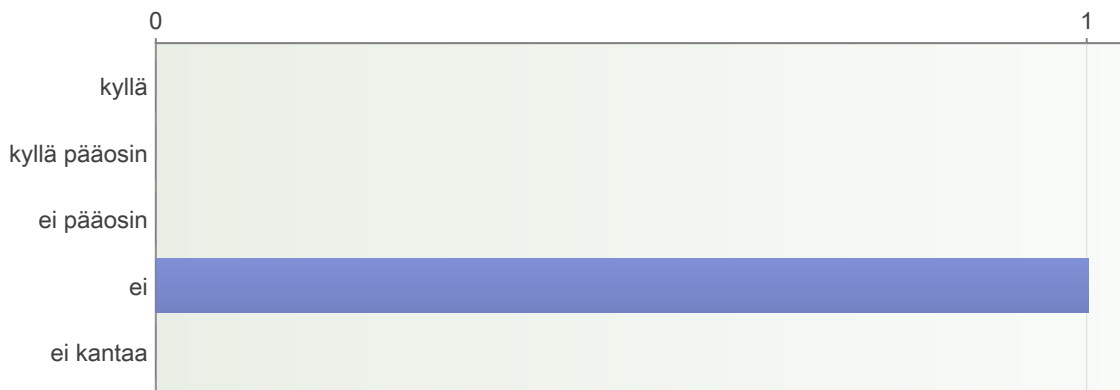
Vastaajien määrä: 1

- Kyllä pääosin. Henkilökohtaisen budjetin taso on oltava sellainen, että sillä voidaan kustantaa tosiasiasa palvelutarve. Budjetin tasoa on myös säännöllisesti seurattava ja asiakkaan muuttuvaa palvelutarvetta seurattava, jotta budjetti vastaa muuttuviin palvelutarpeisiin. Henkilökohtainen budjetti voi parhaimmillaan avata myös aivan uusia mahdollisuuksia. Esimerkiksi asumispalveluja tarvitsevalla asiakkaalla on oltava mahdollisuus halutessaan saada henkilökohtaisen budjetin turvin myös esim laajan teknologiaratkaisun esimerkiksi asumispalvelun sijasta.

Henkilökohtaisen budjetin kohdalla asiakkaan saaman ohjauksen ja neuvonnan ammattitaitoisuus korostuu. Henkilökohtaisella budjetilla pitää voida hankkia myös esimerkiksi liikunta- ja kulttuuripalveluja.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

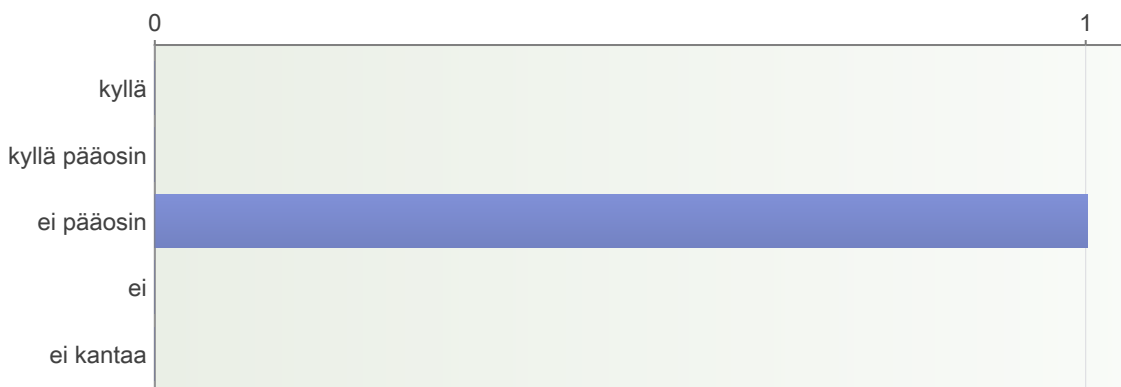
- Koska lakiesityksessä ei onnistuta integroimaan sosiaali- ja terveyspalveluja järjestelmätasolla niin horisontaalisesti kuin vertikaalisestikaan, integraatio koetetaan esityksessä saavuttaa yksilötasolla palveluohjauksen ja asiakassuunnitelmien keinoin. Tämän takia järjestelmän vaikeaselkoisuus ja monet sudenkuopat edellyttävät myös paljon palveluohjausta, joka auttaa asiakasta navigoimaan järjestelmässä. Asiakassuunnitelman laatiminen asiakkaalle on tilanne, jossa yhteydessä myös asiakkaan sosiaaliturvaetuuksia tarkistetaan, uusia myönnetään, vanhoja lakkautetaan tai tarkistetaan. Jotta asiakkaan ei tarvitsisi asioida monilla luukuilla tässä tilanteessa, olisi tarkoituksenmukaista, että samassa tilanteessa käytäisiin läpi Kelan etuudet. Tämä on mahdollista nykylainsäädännönkin puitteissa, mutta sote-uudistus antaa mahdollisuuden tuoda toimijat tässä suhteessa siiloistaan yhteen ja tehdä asiakassuunnitelma asiakkaalle niin, että mm Kelan etuudet tarkistetaan samassa yhteydessä. Niinikään esim silloin kun asiakas tarvitsee järjestöjen erityisosaamista vaativia palveluja tai hyötyy esim. kevyemmästä arjen tuesta, on sekä valtakunnallisten että paikallisten järjestöjen palvelu- ja tukitarjonta oltava helposti asiakkaan käytössä.

Asiakassuunnitelmassa on yhdessä asiakkaan kanssa arvioitava ja huomioitava kokonaisvaltaisesti ihmisen tarpeet, ystävät, läheiset ja sosiaalisen ympäristön merkitys. Ikäihmisiä ei tule sijoittaa kymmenien kilometrien päähän läheisistään, jotka käytännössä ovat usein itsekin usein jo huonosti liikkuvia ikäihmisiä. Palvelutarpeen arvion on oltava luotettava puolueeton neutraali ja objektiivinen yhdessä asiakkaan kanssa tehty arvio. Maakunnan on voitava seurata, että palvelutarpeen arvio ei ohjaa asiakkaita korostetusti vain joidenkin tuottajien tuottamiin palveluihin. Ihmisen itsemääräämisoikeutta on kunnioitettava samalla kun on taattava, että palveluun oikeutettu ihminen saa sen puolueettoman avun ja tuen, jota hän päätöksentekoonsa tarvitsee.

Asiakassuunnitelman yhteydessä asiakkaan saama palveluohjaus on asiakkaan kannalta keskeinen palvelu. Palveluohjaus ei ole pelkkää tiedonvälitystä, joka voidaan esim korvata tekoälyllä tai mekaanisella tiedonvälityksellä. Palveluohjaus on nimenomaan palvelua ja asiakkaan kanssa keskustelua asiakkaalle parhaan vaihtoehdon löytämiseksi. Tämä korostuu etenkin ikääntyneiden ihmisten monia palveluja tarvitsevan ihmisen kohdalla sekä sellaisessa elämäntilanteessa, jossa ihminen on esim. äkkiä vakavasti sairastunut tai vammautunut.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

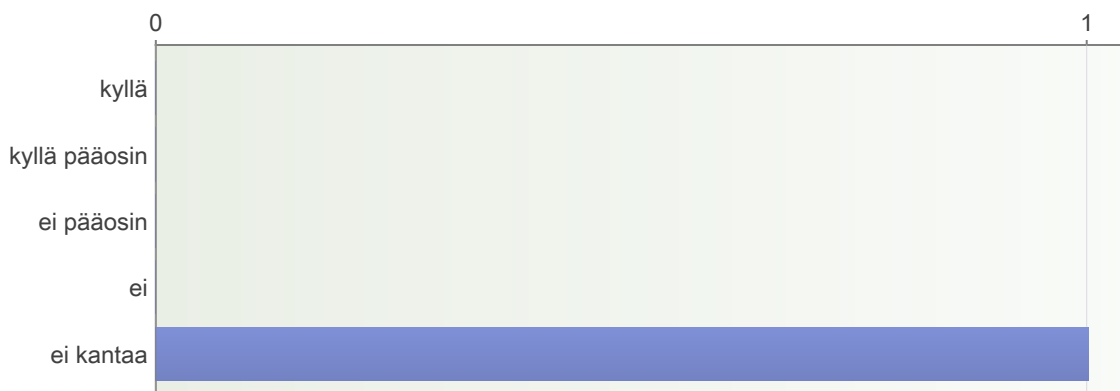

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

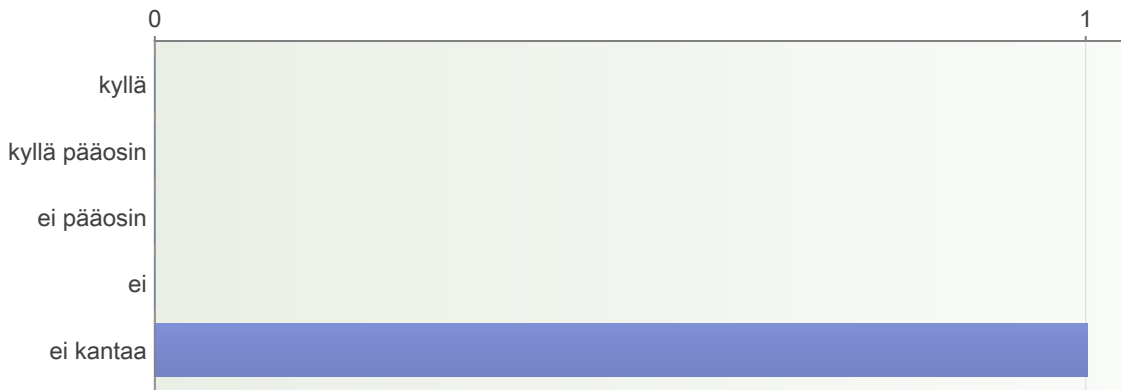

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

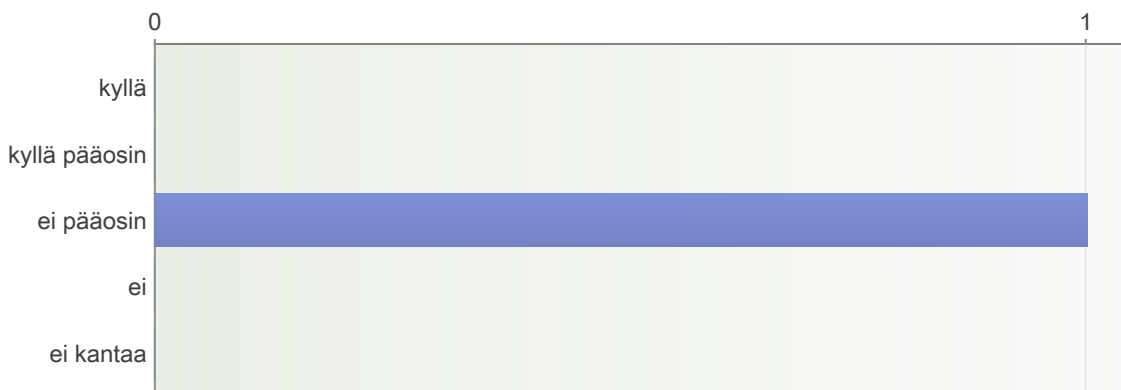
56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

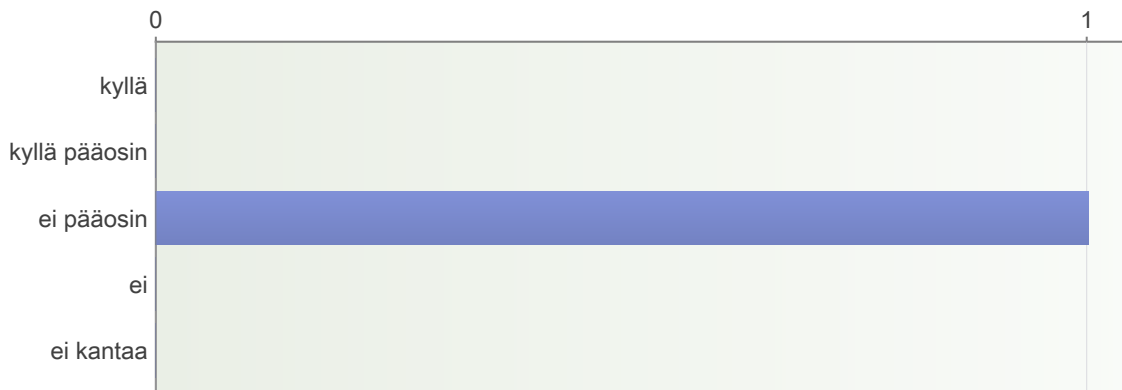
58. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hinnoittelu on ratkaiseva kysymys. Palveluntuottajan kannalta korvaustaso on oltava sellainen, että se mahdollistaa palvelun tuottamisen. Kapitaatiomalli sisältää riskin, että paljon palveluja tarvitseva asiakas lähetetään maakunnan liikelaitokseen hoidettavaksi.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

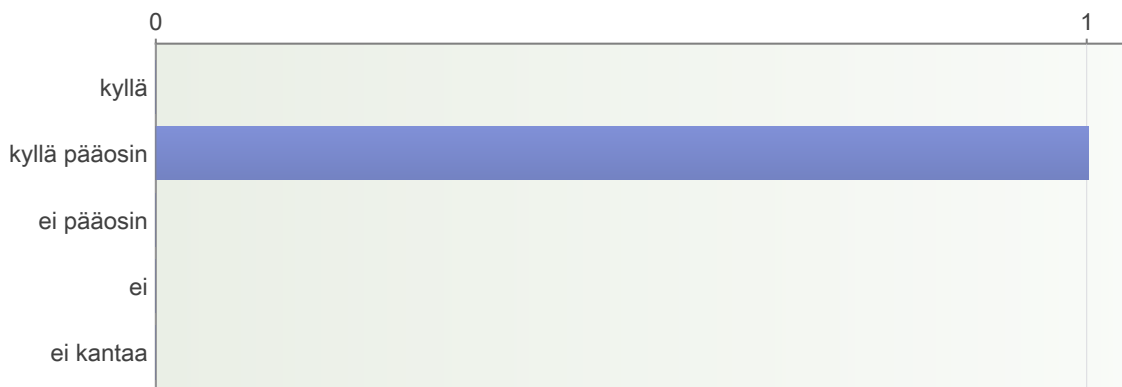

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

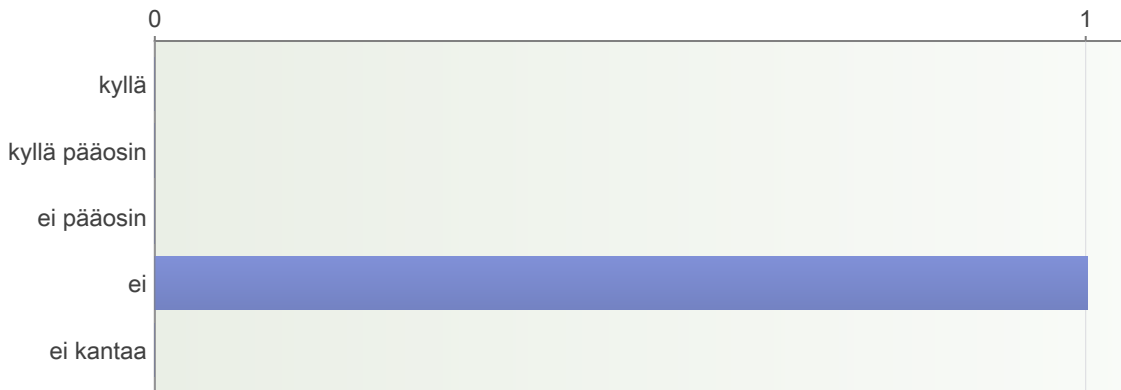

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos sisältää useita riskikohtia ja edellyttää mm. sellaisten tietojärjestelmien ja rakenteiden olemassaoloa, jota ei tällä hetkellä ole olemassa. Sen tähden asiakassetelin kohdalta on edettävä vaiheittain ja pilotointien kautta.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

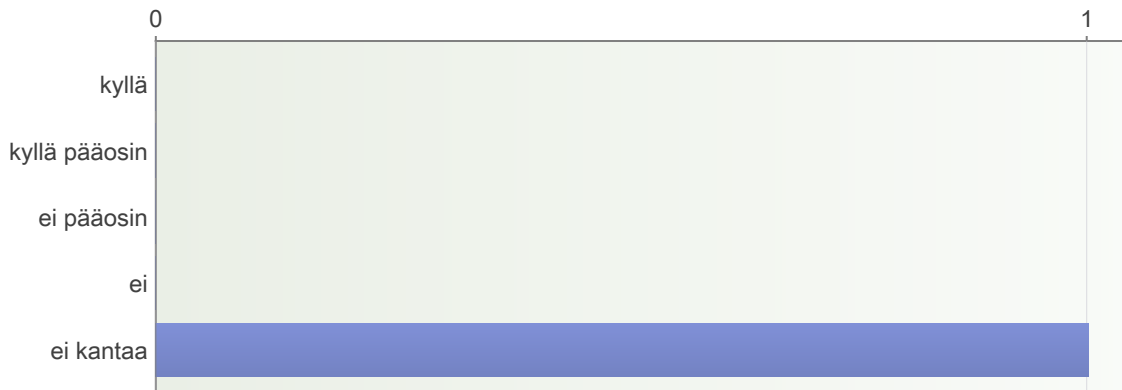

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

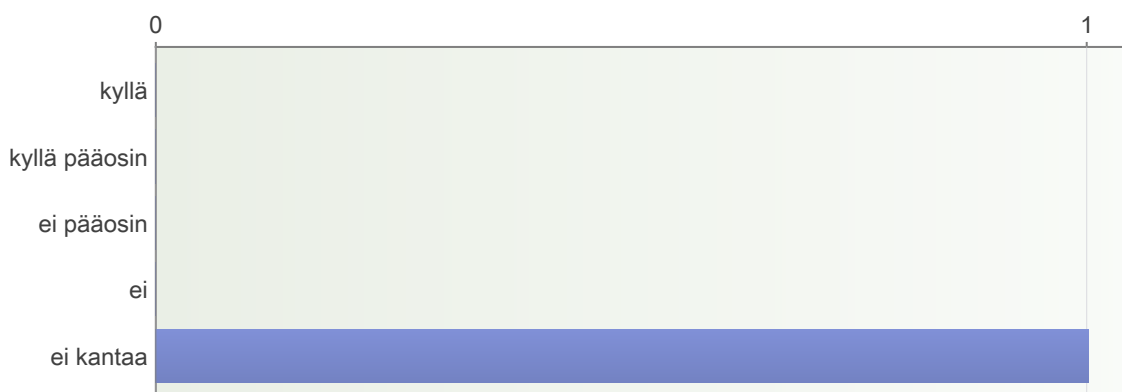

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

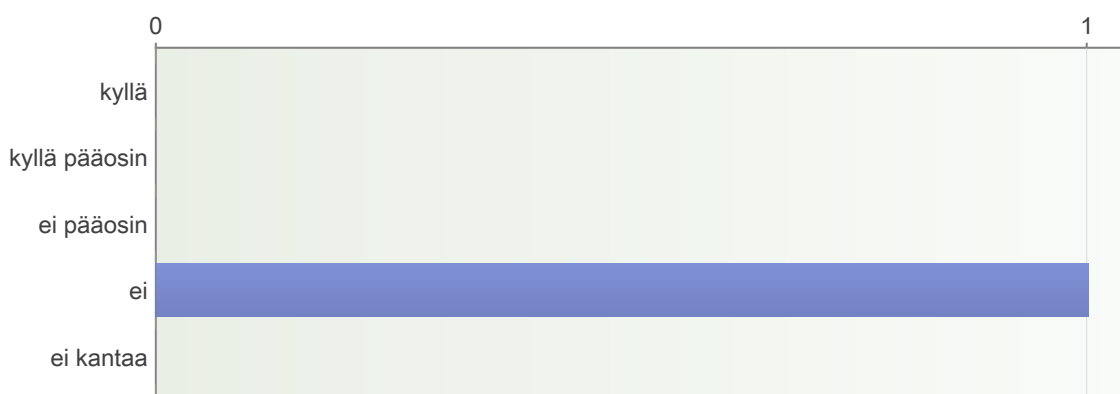
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys suosii pääosin isoja palvelutuottajia. Pienten toimijoiden kohdalla korostuvat mm. ICT-rajapinnat, tietojärjestelmien yhteensopivuus ja ylläpidon vaatimukset. Järjestelmien on oltava yhteensopivia mahdollisimman monen eri järjestelmän kanssa. Investointikulut ja lisenssimaksut saattavat muodostua kynnyskysymyksiksi pienille toimijoille. Omavalvonnan vaatimusten tulee skaalautua toiminnan volyymiin. On maalle eduksi, että palvelutuottajissa on sekä isoja että pieniä, yleishyödyllisiä ja yritystoimijoita.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

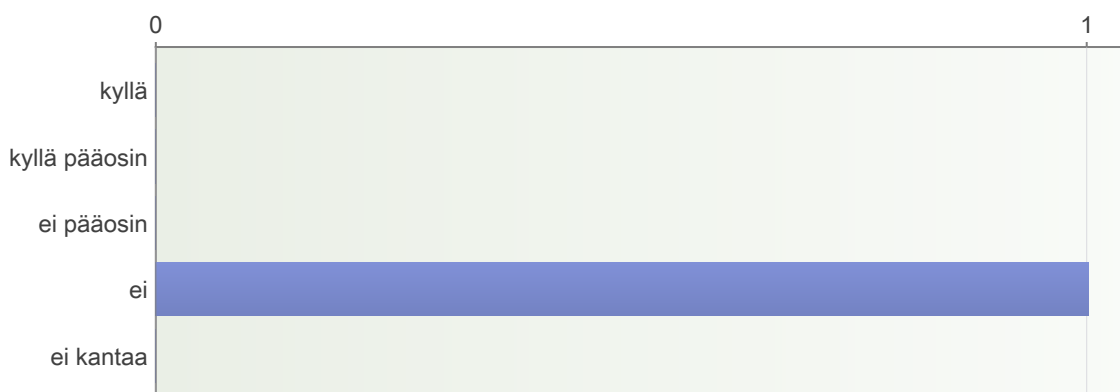
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestöt on lakiesityksen perusteluissa mainittu, mutta käytännössä ei ole ennakoitavissa, että yleishyödylliset toimijat kykenisivät ylläpitämään sotekeskuspalveluja.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Ostopalvelut, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti tarjoavat mahdollisuuksia järjestöille. Tietojärjestelmät on rakennettava niin, että ne ovat mahdollisimman yhteensopivia erilaisten toimijoiden kanssa eivätkä käyttömaksut muodostu käyttöönoton esteeksi.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.